

Duchovněvědecká nauka o člověku

Nemoc a karma

ČTRNÁCTÁ PŘEDNÁŠKA

26. ledna 1909

Budeme pokračovat ve svých úvahách, které nás mají neustále více a z hlubšího hlediska přibližovat k pochopení podstaty člověka a jeho úkolu ve světě. Vzpomeňte si, že v první z těchto přednášek konaných tuto zimu zde v pobožce se mluvilo o čtverém způsobu, ve kterém je především vůbec možná u člověka nemoc, a že se tenkrát poukázalo na to, že se teprve později dostaneme k prohovoření toho, co lze nazvat vlastní karmickou příčinou nemoci. Dnes si promluvíme alespoň o jisté části této karmické příčiny.

Tenkrát jsme uvedli, že nám ono rozdělení lidské bytosti na čtyři články, fyzické tělo, éterné tělo, astrální tělo a já zároveň poskytlo příležitost opatřit si o výskytech nemocí jistý přehled, totiž tak, že jsme upozornili na to, že každý z těchto lidských článků nachází svůj výraz v určitých orgánech a komplexech orgánů fyzického těla samého. Tedy že já má ve fyzickém těle podstatný výraz v krvi, astrální tělo v nervovém systému, éterné tělo ve všem tom, co nazýváme systémem žláz a co k tomu patří, a že fyzické tělo vyjadřuje samo sebe jako fyzické tělo. Pak jsme vylíčili onemocnění, která mají svůj původ z já jako takového, a která se proto projevují zevně fyzicky jako nepravidelnosti v krevních funkcích. Ukázali jsme, jak to, co má svou příčinu v nepravidelnostech astrálního těla, nachází svůj výraz nepravidelnostmi v nervovém systému, a jak opět to, co má svůj prazáklad v éter- ním těle, je vyjádřeno v systému žláz, a že potom se setkáváme ve fyzickém těle s těmi nemocemi, které mají především zevní příčiny. Tím jsme však zavedli pohled pokud se týče onemocnění jen na všechno to, co souvisí s průběhem života mezi narozením a smrtí. Tak tuší ten, kdo je schopen pozorovat běh světa duchovně- vědecky, že onemocnění u člověka musí také v jistém vztahu souviset s jeho karmou, tedy s oním velkým zákonem příčin, který představuje duchovní souvislosti mezi různými vtěleními. Ale cesty karmy jsou velmi rozmanité a spleťté, a musíme vzít v potaz jemné členění karmických souvislostí, chceme- li vůbec trochu porozumět tomu, jak tyto věci souvisejí.

Promluvíme si dnes o něčem, co je především pro člověka zajímavé, totiž jak onemocnění souvisejí s příčinami, které si člověk přivodil sám v dřívějších životech. Proto se teď musíme na úvod několika slovy vrátit k působení karmického zákona v průběhu lidského života. Budeme se muset zmínit o něčem z toho, co většina vás už ví z jiných přednášek, ale musíme si v duši uvědomit zcela přesně, jak jsou ve svých účincích převáděny karmické příčiny z jednoho života do druhého. Zde se musíme ještě jednou několika slovy vrátit k tomu, co se vlastně děje duchovně s člověkem v době, která následuje po jeho smrti.

Víme, že při procházení branou smrti má člověk nejprve ty zážitky, které pocházejí z toho, že její smrt poprvé přivedla do situace, v jaké nebyl po celý svůj život. Je spojen ve svém já a svém astrálním těle s éterným tělem bez fyzického těla. Fyzické tělo takřikajíc odložil. Během života se to stává jen ve výjimečných případech, jak jsme se častěji zmínili. Během života je ve spícím stavu, když člověk odložil své fyzické tělo, odloženo i tělo éterné, takže toto spojení já, astrálního těla a éterného těla existuje jen po smrti nějakou dobu, která se počítá pouze na dny. Zmínili jsme se i o zážitcích, které následují v této době bezprostředně po smrti. Poukázali jsme na to, že tu člověk cítí, jakoby se neustále zvětšoval, jakoby se rozrůstal ven z rozsahu prostoru, který zaujímal, a jakoby měl obsáhnout všechny

věci. Zmínili jsme se, jak před ním stojí obraz právě uplynulého života jako na velkém tablu. Pak po nějakém čase, který se pro člověka měří na dny a je individuálně rozličný, následuje odložení druhé mrtvoly, éterného těla, které je potom pojato do světového všeobecného éteru, s výjimkou oněch případů, o nichž jsme se zmínili při pohovoru o intimních reinkarnačních otázkách, kdy je éterné tělo určitým způsobem uchováno, aby bylo později použito. Ale zachovává se esence tohoto éterného těla jako plod toho, co jsme se v životě dověděli, co jsme prožili a prodělali. Tak dále žijeme život, který je podmíněn tímto soužitím já s astrálním tělem, aniž je teď člověk vázán na fyzické tělo. Nyní následuje doba, kterou jsme si zvykli nazývat v duchovně- vědecké literatuře dobou kamaloky, kterou jsme také občas nazývali dobou vyrůstání, odvykání si souvislosti s fyzickým tělem nebo vůbec s fyzickým bytím.

Víme, že člověk, když prošel branou smrti, má nejdřív ještě ve svém astrálním těle ty síly, které měl ve svém astrálním těle v okamžiku smrti. Odložil totiž jen fyzické tělo, nástroj požívání a jednání. To už nemá, tělo astrální však ještě má. Má ještě nositele vášní, pudů, žádostí a instinktů. Po smrti požaduje přesně tytéž věci - dalo by se říci ze zvyku - které požadoval za života. V životě je to přece tak, že člověk nástrojem fyzického těla uspokojuje svou touhu, své žádosti. Tento nástroj už po smrti nemá, postrádá tedy možnost to všechno uspokojovat. To se projevuje jako jakási žízeň po fyzickém životě tak dlouho, až si člověk zvykne žít jen v duchovém světě jako takovém, mít to, co se může mít z duchového světa. Než se to člověk naučí, žije v tom, co se nazývá doba odvykání, doba kamaloky. Uvedli jsme tedy zcela zvláštní průběh této životní doby. Viděli jsme, že v této době probíhá život člověka nazpět. To je něco, co může duchovně-vědecký začátečník nejdřív těžko pochopit. Člověk projde zpětně dobu kamaloky - zabírá přibližně třetinu doby obyčejného života. Dejme tomu, že člověk zemře ve čtyřicátém roce života, tak projde všemi událostmi, které prodělal během života, ve zpětném sledu. Tedy nejprve prožije dobu svého devětatřicátého roku, pak přijde na řadu osmatřicátý, sedmatřicátý, šestatřicátý rok a tak dále. Je to opravdu tak, že životem probíhá obráceně až k okamžiku narození. To má za základ krásná věta křesťanského poselství, která říká, kdy člověk vlastně vstupuje do duchového světa nebo do říše nebes: „Dokud nebudete jako kterékoli z těchto maličkých, nevejdete do království nebeského“. To znamená, že člověk žije nazpět až do doby, kdy prožije své okamžiky dětství, a pak může, protože absolvoval zase všechno nazpět, vstoupit do devachanu nebo do království nebeského a svou další dobu strávit v duchovém světě. Lze si to těžko představit, poněvadž jsme tolik zvyklí, na to že doba jako na fyzické úrovni je něco absolutního, takže už leccos patří k tomu, abychom se do těchto představ mohli vžít. Ale to se už stane.

Musíme si v duši uvědomit, co člověk vlastně v kamaloce dělá. Můžeme tu přirozeně uvést mnohé a rozličné. Dnes nás však bude zajímat jen to, co se zaostřuje na naši otázku po karmické příčině nemoci. To, co teď řeknu, naprosto nesmí být považováno za jediný způsob prožívání kamaloky, ale jako jeden z mnoha.

Nejprve si můžeme znázornit, jak je tato doba kamaloky využívána ve smyslu budoucnosti člověka, když si představíme, že člověk, který zemřel ve čtyřicátém roce, udělal něco ve dvacátém roce života, co druhému člověku uškodilo. Když někdo v průběhu svého života udělá něco takového, co škodí druhému člověku, má to jistý význam pro celý průběh lidského života. Taková věc, kterou člověk udělá ke škodě svých bližních nebo i jiných bytostí nebo vůbec ke škodě světa, představuje pro člověka vývojovou překážku, překážku v postupu ve vývoji. Vůbec smyslem lidského putování po zemi je, že pokaždé základní síla lidské duše, která jde od reinkarnace k reinkarnaci, je založena na postupu, usiluje o vzestupný vývoj. A vývoj postupuje tak, že člověk si neustále jaksi klade do cesty překážky. Kdyby základní síla - a v duši je základní síla, která má přivést tuto duši ke znovuzrození - byla činná naprosto sama, bylo by pro člověka zapotřebí jen zcela krátké pozemské doby. Pak by však celý zemský vývoj probíhal zcela jinak; také však by se nedosáhlo smyslu zemského vývoje. Nesmíme myslet tak, že si řekneme: pro člověka by bylo lepší, kdyby si do cesty nekladl žádné překážky. Jedině tím, že si do cesty klade překážky a zábrany, sílí, nabývá zkušeností. Jen tím, že si klade do cesty

překážky, a zábrany, které také sám opět odstraňuje a překonává, se stane tou silnou bytostí na konci zemského vývoje, kterou se musí stát. Je úplně ve smyslu zemského vývoje, že si sám klade kameny do cesty. A kdyby si nemusel dobývat sílu, aby překážky opět odstranil, pak by ovšem ani neměl sílu, kterou k tomu potřebuje. To znamená, že svět by tuto sílu, kterou takto člověk vyvíjí, pozbyl. Nesmíme vůbec přihlížet k tomu, co dobrého a zlého je spojeno s takovými překážkami. Musíme přihlížet pouze k tomu, že moudrost světa od začátku přihlíží v lidském zemském vývoji k tomu, aby člověku poskytla možnost klást si překážky do cesty, aby je mohl opět odklízet a mohl pak mít velkou sílu pro pozdější dobu ve světě. Dalo by se dokonce říct: Moudrost světového řízení nechala člověka, aby se stal zlým, dala mu možnost zla, ubližování, aby se napravováním škod, přemáháním zla v průběhu karmického vývoje stal silnější bytostí, než by byl jinak, kdyby svůj cíl dosáhl sám sebou. Tak se musíme dívat na význam a oprávnění překážek a zábran.

Když tedy člověk prožívá zpětně po smrti svůj život v kamaloce a přijde k nějaké škodě, kterou někomu způsobil ve dvacátém roce života, pak tuto škodu prožije stejně tak, jako prožívá radost, dobro, které svým bližním udělal. Takovou bolest, jakou způsobil druhému, pak prožívá na svém vlastním astrálním těle. Tedy dejme tomu, že by byl ve dvacátém roce života někoho zbil, někomu způsobil bolest, aby to ten druhý cítil. Při zpětném prožívání cítí ten, kdo bolest způsobil, přesně to na svém astrálním těle, co ten druhý, kterému bolest způsobil, a ten ji cítil, když mu byla způsobena. Tedy v duchovním světě proděláváme objektivně všechno, co jsme sami ve vnějším světě způsobili. Tím do sebe přijímáme sílu, tendenci opět tuto bolest v následujících inkarnacích vyrovnat. Je tomu tak, že na vlastním astrálním těle upozorujeme, když to zpětně prožíváme: Děje se nám to, co jsme sami udělali. A upozorujeme, že jsme si tím položili kámen do cesty k dalšímu vývoji. Kámen musí pryč! Jinak se přes něj nedostaneme. V tomto okamžiku se rozhodujeme také tento kámen odstranit, takže když jsme prožili dobu kamaloky, docházíme vlastně se svými úmysly do doby dětství, totiž s úmyslem odstranit také opět všechno to, co jsme si vytvořili v životě jako překážky. Jsme úplně naplněni těmito úmysly. Že tyto úmysly máme v sobě jako sílu, to ovlivní zcela osobitě uspořádání průběhu budoucích životů.

Dejme tomu, že člověk B ve svém dvacátém roce způsobil škodu člověku A. Teď musí tu bolest prožít, a usmyslí si, že v budoucím životě to tomu A opět napraví, a to ve fyzickém světě, neboť tam byla škoda způsobena. Že má v sobě tuto sílu, to znamená vůli k nápravě, vytváří přitažlivé pouto mezi B a A jemuž byla škoda způsobena, a toto přitažlivé pouto je v příštím životě opět svede dohromady. Ona tajemná přitažlivá síla, která v životě vede člověka k člověku, pochází z toho, co se v kamaloce přijalo a utvořilo jako síly. V životě jsme vedeni k lidem, jimž máme něco napravit nebo s nimiž máme vůbec co dělat tím, co jsme prodělali v kamaloce. Tak si můžete představit, že to, co jsme do sebe přijali silami kamaloky jako vyrovnání pro život, nemůže být vždycky opět úplně napraveno v jednom jediném životě. Může to být potom tak, že jsme v jednom životě navázali vztahy k velkému počtu lidí a že nám příští doba kamaloky dala možnost, opět se s těmito lidmi sejit. Tak to také opět závisí na jiných lidech, zda se opět sejdeme s tím druhým v příštím životě. To se pak rozdělí na mnoho životů. V jednom životě máme napravovat toto, v jiném životě něco jiného a tak dále. Vůbec si to nesmíme představovat tak, jako kdybychom v nejbližším životě mohli napravit hned všechno. Závisí to také zcela na tom, zda ten druhý ve své duši vyvine odpovídající přitažlivé pouto.

Teď se budeme přesněji zabývat působením karmy a zvláště si to znázorníme na jednom případě. V kamaloce přijmeme úmysl toto nebo ono provést v příštím nebo v jednom z příštích životů. Co se tu do naší duše zasadí jako síla, to v duši zůstane, to z duše neodejde. Narodíme se znovu se všemi silami, které jsme do sebe přijali. To je nevyhnutelné. V životě se však nedají dělat jen takové věci v karmické souvislosti, které se vztahují na to, že někomu druhému něco napravujeme, ačkoliv to, co je nutno říci, se na to vztahovat může. Položili jsme si mnohé do cesty jako zábrany, žili jsme jednostranně, nevyužívali pořádně svého života, žili jsme pouze pro tento nebo onen požitek, pro tuto nebo onu práci a zanedbali jsme jiné možnosti, které se nám v životě naskytly, a tím jsme nevytvořili

jiné schopnosti. To je také něco, co v nás probouzí karmické příčiny v životě v kamaloce. Tak se vžíváme do příštího života. Tak se znovu rodíme s nultým rokem. Dejme tomu, že žijeme až do svého desátého, do svého dvacátého roku. V naší duši je všechno to, co jsme do sebe přijali jako síly kamaloky, a když to dozraje pro život, pak to vyjde. Pro určitou dobu našeho života nastane bezpochyby vždycky něco jako vnitřní nutkání, abychom to také provedli. Dejme tomu, že v našem dvacátém roce nastane vnitřní tlak, vnitřní pud provést nějaký čin, protože jsme přijali tuto sílu v kamaloce. Zůstaňme u toho, protože to je nejjednodušší případ: nastane tu vnitřní pud napravit něco nějakému člověku. Ten člověk je zde, přitažlivé pouto nás s ním svedlo dohromady. Z vnějších důvodů bychom to mohli docela dobře udělat. Ale může tu být přece jen překážka: vyrovnání by mohlo od nás vyžadovat čin, na nějž svou organizací nestačíme. Ve své organizaci jsme závislí také na dědičných silách. V každém životě to vždycky působí disharmonický. Když se člověk narodí, na jedné straně spočívá v dědičných silách. Dědí pro fyzické tělo a pro éterné tělo vlastnosti, které může dědit po řadě předků. Toto dědictví není přirozeně úplně bez vnějšího vztahu k tomu, co si naše duše karmicky předepsala. Naše duše totiž, která sestoupí z duchového světa, je přitahována k tomu páru rodičů, k té rodině, kde se mohou zdědit vlastnosti, které jsou nej příbuznější s potřebami duše. Avšak nikdy nejsou úplně stejné jako potřeby této duše. To v našem těle nemůže být. Tu je vždycky jistý rozpor mezi tím, co tu je jako dědičné síly, a tím, co duše v sobě samé má na základě svých minulých životů. A jde pouze o to, aby duše byla dostatečně silná, aby přemohla všechny odpory dané v dědičné linii, aby jí bylo umožněno vytvořit svou organizaci v průběhu celého života tak, aby přemohla to, co v ní není vhodné. V tom jsou lidé velmi odlišní. Jsou duše, které svými předcházejícími životy se staly velmi silnými. Taková duše se právě musí narodit do nejvhodnějšího těla, nikoli do absolutně vhodného těla. Může být tak silná, že všechno, co se k ní nehodí, celkem překoná, ale nemusí tomu vždycky tak být. Budeme to sledovat podrobně a při tom pozorovat svůj mozek.

Pozoruj eme-li tento nástroj svého představového a myšlenkového života, vidíme, že jej dědíme jako vnější nástroj z řady svých předků. Je takový a takový ve svých jemnějších klenutích a závitcích, vytvořený z řady předků. Až do určitého stupně bude moci vždycky duše překonat vnitřní silou to, co se k ní nehodí, a svůj nástroj bude moci přizpůsobit svým silám; ale jen do určitého stupně. Silnější duše toho dokáže více, slabší duše méně. A jsme-li vlivem poměrů, které mohou nastat, neschopni svými duševními silami přemáhat odporující uspořádání a organizace mozku, pak nemůžeme s nástrojem řádně zacházet. Pak dochází k tomu, co můžeme nazvat nemožností zacházet s tímto nástrojem, v jistém vztahu duchovní defekt, duchovní onemocnění, jak se to nazývá. Nastává to, co nazýváme melancholický temperament, tím že jisté organizace v nás nemohou být překonány silami duše, které k tomu nejsou dosti silné. Tedy teď uprostřed inkarnace - na začátku a na konci inkarnace je to jinak - máme v sobě vždycky jistou nepřiměřenost nástroje vůči silám duše. To je vždycky ten tajemný důvod vnitřní rozpolcenosti a disharmonie lidské povahy. Všechno, co si člověk často myslí o důvodu své neuspokojitelnosti, je obyčejně jen maskou. Ve skutečnosti jsou důvody tam, kde jsme to právě naznačili. Tak tedy vidíme, jaký je vztah duše, toho, co žije od vtělení ke vtělení, k tomu, co přijímáme dědičnou linii.

Představme si, že jsme se znovu zrodili, a naše duše je ve dvacátém roce pužena k tomu, aby napravila ten nebo onen čin. Dotyčný člověk je tu také, ale naše duše není s to překonat ony vnitřní odpory, které mohou nechat ten čin provést. Musíme ovšem vždy uvést v pohyb své síly, -máme-li provést nějaký čin. To člověk většinou nezpozoruje, že se v jeho bytosti něco děje, o tom ani nepotřebuje nejdřív nic pozorovat. Může se stát toto. Člověk žije ve světě. V jeho duši, dvacet let po jeho narození, žije pud a touha něco vyrovnat. Možnost vyrovnání by tu byla také, vnější okolnosti by tu byly. Ale vnitřně není schopen použít svých orgánů tak, aby mohl provést to, co by provést měl. Všechno to, co teď bylo řečeno, nepotřebuje člověk vědět, ale účinek zpozoruje. Účinek nastane jako toto nebo ono onemocnění a tady je karmická souvislost mezi tím, co se událo v dřívějším životě a

onemocněním. Celý proces nemoci bude teď při tomto duchovním zapříčinění probíhat tak, že povede příště - budou-li tu opět okolnosti - k tomu, aby tento člověk byl zdatný a vyrovnal to. Tedy ve dvacátém roce života nejsme zdatní, schopní, provést toto nebo ono. Pud však, touha jsou tady, duše to chce udělat. Co teď dělá duše místo toho? - Bojuje jaksi proti svému nepotřebnému orgánu, bouří se proti svému nepotřebnému orgánu a následek je, že jej jaksi rozdrťí, že jej zničí. Orgán, který by vlastně musel být použit, aby se čin navenek udělal, je pod vlivem těchto sil zničen a následek toho je, že musí nastat proces reakce, který teď nazýváme léčebný proces, že musí být vyvolány síly organismu, aby orgán opět vybudovaly. Tento orgán, který je rozdrčen, protože nebyl takový, jaký by měl být, aby člověk mohl dělat příslušnou práci, je teď nemocí budován tak, jak to duše potřebuje k provedení tohoto činu, pro který teď po nemoci může už být příliš pozdě. Zato však teď duše přijala do sebe zcela jinou sílu, totiž že při odpovídajícím znovuvtělení v růstu a v celém vývoji daného orgánu může být tento čin proveden. Tak tedy nemoc může být to, co nás v jednom životě uschopní, abychom v dalším provedli to, co je naše karmická povinnost.

Zde máme onu tajemnou souvislost mezi nemocí, která je v podstatě proces k vzestupnému vývoji, karmickou souvislost mezi nemocí a tímto vzestupným vývojem. Aby duše vyvinula sílu, aby se mohl určitý orgán utvářet tak, jak je zapotřebí, musí tento orgán, který je neschopný, být rozdrčen a znovu vybudován duševními silami. Tady se dostáváme k zákonu, který existuje v průběhu lidského života a který musí být označen takto: Člověk si musí získat svou sílu tím, že přemáhá odpory ve fyzickém světě kus za kusem. Tak jsme v podstatě získali všechny své síly tím, že jsme v průběhu dřívějších životů přemohli jako odpory toto nebo ono. Naše dnešní zdatnosti jsou výsledkem našich nemocí v průběhu dřívějších životů.

Předpokládejme, abychom byli zcela srozumitelní, že nějaká duše není ještě dosti schopná používat střední mozek. Jakou cestou si může dobýt schopnost používat střední mozek důkladně? Může to jen tím, že neschopnost tento střední mozek používat předem zpozoruje, tím střední mozek rozdrťí a znovu jej vybuduje; a na znovuvybudování se naučí získat právě tu sílu, kterou v tomto směru potřebuje. Umíme všechno to, co jsme sami jednou zničili a znovu vystavěli. To cítili všichni ti, kteří v některém náboženském proudu naší Země přiznávali zcela významnou podstatu ničení a opětnému vytváření. „Šiva“, to jsou v indickém náboženském vyznání vládnoucí mocnosti, které ničí a opět budují.

Tak máme už jeden ze způsobů, jak karmicky dochází k procesu nemocí. Pro ty procesy, u nichž přichází v úvahu individualita člověka méně než to, jaký je člověk všeobecně, je tu už stejně něco, proč se nemoci obecněji vyskytují. Vidíme například, jak se dětské nemoci vyskytují v jistých dobách zcela typicky. Nejsou nic jiného než výraz toho, že dítě, zatímco prodělává své dětské nemoci, učí se zevnitř ovládat jistou část svých orgánů a pak ji může ovládat ve všech následujících inkarnacích. Měli bychom se dívat na nemoci jako na proces, který člověka uschopňuje. Tu přicházíme ke zcela jinému způsobu, jak se dívat na nemoci. Přirozeně z toho nesmíme dělat závěry, že musí být stejně tak vysvětleno, když někoho přejede železniční vlak. Všechno to je nutné hledat mimo nemoc, mimo to, co právě bylo charakterizováno. Je však ještě jiný případ karmického způsobení nemoci, který není méně zajímavý, a který také můžeme pochopit, jen tehdy budeme-li poměry v životě poněkud přesněji charakterizovat.

Dejme tomu, že se v životě naučíte to nebo ono, co se tak v životě učíme. Musíme se to nejprve naučit, neboť všechny nejdůležitější výdobytky v životě se musíme nejdříve naučit. Proces učení je absolutně nutný. Ale tím to nekončí, vždyť učení je také nejzevnější proces. Když jsme do sebe něco přijali, když jsme se to příslušně naučili, tak jde o to, že ještě dlouho nejsme tak daleko, abychom zažili všechno to, co to naučené má na nás vykonat. Narodíme se do života se zcela určitými schopnostmi, kterých jsme nabyli částečně zděděním, částečně svými minulými životy. Okruh našich schopností je ovšem omezený. V každém životě však své zkušenosti a zážitky rozmnožujeme. Co se

dovídáme, není s námi tak spojeno jako to, co jsme si do života přinesli jako temperament, přirozenou vlohu a tak dále. Co jsme se naučili během života především jako paměť a zvyk, to je s námi spojeno volněji. Vystupuje také v životě v osamocených částech. Teprve po životě to vystupuje na éterném těle ve velkém vzpomínkovém přehledu. To si teď musíme přivtělit, to se k nám musí přidat.

Ale dejme tomu, že jsme se v našem životě něčemu naučili a znovu se zrodíme. Když se znovu zrodíme, může se docela dobře stát, že dědičností nebo jinými poměry, také možná proto, že naše učení neproběhlo harmonicky a my se naučili jedno, ale to, co jsme potřebovali, abychom přišli na výši naučeného, se nenaučili, že jedním směrem vyvíjíme to, co jsme se naučili, ale jiným směrem nikoli. Dejme tomu, že jsme se v životě něco naučili, co bylo nezbytné, aby v nějakém následujícím životě celá určitá část našeho mozku byla organizována tak nebo onak, nebo aby v krevním oběhu to nebo ono probíhalo tak nebo onak, ale že jiné věci, které k tomu ještě patří, jsme se nenaučili. To však vůbec není hned nedostatek. Člověk musí ve svém životě postupovat skoky a musí se dovídat a poznávat, že něco dělal jednostranně. Pak se znovu narodí s plody toho, co se naučil, ale chybí mu možnost přetvořit na sobě všechno tak, aby se také všechno mohlo využít, aby to, co se naučil, mohl v životě také provádět. Může to být například tak, že nějaký člověk byl zasvěcen do jistého stupně do velkých tajemství bytí během jednoho vtělení. Teď se znovu zrodí tak, že tu chtějí ven tyto síly, které do něho byly zasazeny. Ale dejme tomu, že nemohl vyvinout jisté síly, které pak mohou vyvolat odpovídající harmonii. V určitém bodě života nastane to, že chce ven to, co se člověk dříve naučil, chybí však orgán, který je nezbytný k tomu, aby se to provedlo. Co to má za následek? Musí přijít nemoc, jejíž karmická příčina může spočívat velmi, velmi hluboko. A opět musí být část organismu rozdrčena a nově vybudována. Pak při tomto novém budování cítí duše, které jsou správné síly pro jiný směr, a vezme s sebou tento cit pro to, které síly jsou správné. Pochází-li to z takového učení nebo dokonce ze zasvěcení, je to pak obvykle tak, že se plody v dotyčném životě samy ukáží. Vyskytne se tedy nemoc, takže duše cítí, že jí chybí to nebo ono. A pak například může bezprostředně po nemoci nastat to, co by jinak člověk neměl dostat. Může to být tak, že se mohlo v předcházejícím životě postoupit k jistému osvícení, avšak v mozku nevzešel pupenec a člověk nevyvinul sílu, která by mohla nechat tento pupenec vzejít. Pak neodvratně přijde to, že tento pupenec musí být rozdrčen. To pak může způsobit těžkou nemoc. Pak je příslušný článek opět vybudován a duše při tom cítí síly, které jsou nutné, aby mohl dotyčný pupenec vzejít; a na to má člověk osvícení, které má mít. Procesy nemoci můžeme považovat za naprosto významné předzvěsti.

Tu se ovšem dostáváme k věcem, nad nimiž náš dnešní profánní svět bude krčit nos. Ale mnoho lidí už mohlo prožít něco, jako neustálou neuspokojenost, jako kdyby v duši bylo něco, co nemůže ven, co dělá život vnitřně přímo nemožný. Přijde pak těžká nemoc, a překonání této těžké nemoci znamená, že v životě nastává něco úplně nového, co působí jako vykoupení, že skutečně vzešel onen pupenec a určitý orgán se může použít. To vše bylo tím, že orgán byl nepoužitelný. Ovšem pro dnešní životní cyklus mají lidé ještě hodně takových pupenců a ty nemohou všechny najednou vzejít. Nemusíme stále hned myslet na osvícení, stává se to i při mnoha podřadných životních procesech. Tak vidíme, že zde stojíme před nutností vyvíjet to nebo ono, a že i zde v karmické příčinné linii spočívá podnět k nemoci. Proto vlastně nesmíme být nikdy úplně spokojeni, když řekneme v pouhém triviálním smyslu: Napadne-li mne nějaká nemoc, tak jsem si ji přivodil svou karmou. Nesmíme totiž v tomto případě myslet pouze na karmu v minulosti, že tedy nemoc je závěrem, ale máme dokonce myslet na to - vždyť nemoc je jen druhý článek - že v nemoci máme zjevující se příčinu pro tvůrčí sílu a zdatnost v budoucnosti. Vůbec nechápeme nemoc a karmu, když stále přihlížíme jen k minulosti; tím by se karma stala něčím, co, řekl bych, představuje jen zcela náhodný osudový zákon. Karma se však stává zákonem jednání, plodnosti života, jsme-li schopni hledět z přítomnosti do budoucnosti.

To vše nás odkazuje na velký zákon, který vládne v našem lidském bytí. A abychom tento velký zákon dnes alespoň trochu tušili - vrátíme se k tomu ještě později a budeme to přesněji charakterizovat

- zahleďme se zpět na dobu, v níž člověk vznikl v dnešní lidské formě, na dobu lemurskou. Tehdy se vžil z božsky duchového bytí do dnešního vnějšího bytí, obklopil se především schránami, nastoupil tak cestu vnějších inkarnací a postupoval až dodnes od inkarnace k inkarnaci. Dříve než člověk nastoupil cestu inkarnací, nebyla v témž smyslu jako dnes dána možnost zasadit do sebe nemoci. Teprve když člověk v sobě samém nabyl schopnost upravovat svůj vztah k okolnímu světu, mohl se mýlit, mohl tím vyvolávat špatné vnitřní útvary orgánů a mohl do sebe zasadit možnost onemocnění. Před tím bylo člověku nemožné vyvolávat v sobě procesy nemoci. Když bylo všechno ještě pod vlivem božských mocností a sil, když ještě nezáleželo na něm, aby vedl svůj život, nebyla tu ještě možnost onemocnění. Pak tato možnost onemocnění přišla. Kde se proto můžeme nejlépe naučit, které jsou cesty uzdravení? Budeme se to moci nejlépe naučit, když budeme schopni pohlédnout zpět do oněch dob, kdy působily božské duchové síly do člověka a vybavily ho absolutním zdravím, bez možnosti onemocnění, tedy do doby před prvním vtělením člověka. Tak se to cítilo vždycky tam, kde se o těchto věcech něco vědělo. A teď se pokuste z tohoto východiska pohlédnout hlouběji na takovou věc, která je líčena v mytologiích. Neodkáží vás teď vůbec na zdroj vlastní léčebné nauky v egyptské službě Hermovi, odkáží vás teď jen na řeckou a římskou službu Asklépiovi.

Asklépios, syn Apollónův je jakýmsi otcem řeckých lékařů. A co se nám o něm vypráví v řeckém mýtu? Otec ho už v mládí přinese na ono pohorí, kde se může stát žákem Kentaura Chirona. A Kentaur Chiron to je, který učí Asklépia, otce lékařství tomu, jaké léčivé síly jsou v rostlinách a co se jinak na zemi nachází jako léčivé síly. Chiron, Kentaur, co je to za bytost? Je to bytost, která je nám charakterizovaná jako taková, jaká tu byla před sestupem člověka před lemurskou dobou: bytost půl člověk, půl zvíře. V tomto mýtu se skrývá to, že jsou Asklépiovi v odpovídajících mystériích ukázány ony síly, které byly velkými silami zdraví, které mohly vyvolat zdraví, než člověk vstoupil do první inkarnace.

A tak vidíme, jak tento velký zákon, jak tato velká duchovní skutečnost, která nás musí tak zajímat při začátku lidské pouti na zemi, je vyjádřena i v řeckém mýtu. Právě mýty se teprve ukáží jako to, co jsou, jako obrazy pro nejhlubší souvislosti života, teprve až lidé překročí abecedu duchovní vědy. Právě mýty jsou obrazy pro nejhlubší tajemství lidského bytí.

Až bude celý život pozorován z tohoto hlediska, pak bude i celý život postaven před toto hledisko, a duchovní věda bude stále více něčím - musí se to stále více zdůrazňovat - co se vžije do veškerého všedního života. Lidé budou duchovní vědou žít, a to pak bude teprve uskutečnění toho, o co se vlastně duchovní vědou od počátku usiluje. Duchovní věda se stane velkým impulzem pro vzestup lidstva, pro pravou spásu a pravý pokrok lidstva.